

Apsis kathedraal krijgt een nieuwe schildering

De kathedraal in Rotterdam gaat een belangrijke nieuwe fase van zijn restauratie in. Na het dak en de buitengevel, het herstel van de Lourdes- en de Heilig Hartkapel, wordt momenteel de apsis onder handen genomen.

Die vernieuwingsslag wordt uitgevoerd door Jojanneke Post, van het bedrijf Davique. Zij heeft al de geometrische figuren op de muren onder de ramen in de apsis onder handen genomen. Ook de kolommen tussen de ramen zijn klaar.

Wat nog moet gebeuren is het gewelf van de apsis, dat de vorm heeft van een kalot. Daar was en komt een schildering van de hemel, met Christus als koning van hemel en aarde. Begin juni zijn de specialisten het eens geworden over hoe de schildering eruit moet komen te zien en hoe die uitgevoerd wordt.

De schilderingen in de kathedraal zijn in de jaren zestig verdwenen, omdat de witkwas wel erg rigoureuus werd gehanteerd. Tot dusver was het niet tot herstel gekomen. Omdat werd verondersteld dat dat een begroterlijke zaak zou zijn. En ook omdat niet precies bekend was hoe dat zou moeten gebeuren. Kon de schildering onder de kalk vandaan worden gehaald? Of zou deze in zijn geheel opnieuw moeten worden aangebracht?

Maar de muren en de kalot van de apsis gingen steeds meer ontsieren, zeker toen andere delen van de kerk er steeds fraaier bij kwamen te staan, zo legt Paul van Geenen uit. Hij is als vrijwilliger een van de steunpilaren van de kerkgemeenschap en heeft zich onder meer verdienstelijk

FOTO'S: © PETER VAN MUIJVEN

gemaakt met het documenteren van alle stappen in de restauratie van de kathedraal, sinds 2007.

Zaken kwamen in een stroomversnelling toen er via het bisdom toch middelen beschikbaar kwamen om de restauratie van de muurschilderingen van de apsis en de triomfboog ter hand te nemen. Bouwadviseur Hans Beijersbergen en zijn collega's van het bouw bureau van het bisdom vroegen offertes aan voor het herstel van de schilderingen. Bouwkundig stond dat

deel van de kerk er goed bij, het werk heeft vooral een liturgisch en cultuurhistorisch belang: de apsis komt er bij benadering uit te zien als kort na de realisatie van de schildering, in 1929.

De twee bedrijven die een offerte uitbrachten begonnen volgens Beijersbergen met onderzoek. 'Ze legden beiden een postzegeltje van de muren bloot.' Die stukjes leverden de basis voor een inzicht in de vormen en kleuren die gebruikt werden, maar vooral in de staat waarin de schilderingen en de dekkende kalklaag verkeerden. Dat was van belang voor een plan voor de aanpak van de restauratie.

Dat plan kwam goed rond toen een deskundige op dit gebied, Bernadette van Hellenberg Hubar, dit voorjaar het onderzoek ter hand nam. Van Hellenberg Hubar schreef een boek over de restauratie van de Haarlemse Bavokathedraal in 2016 en in 2013 over monumentale schilderkunst. In dit laatste boek wordt veel aandacht besteed aan de broers Dunselman, die ook de muren van de Rotterdamse HH. Elisabeth en Laurentius Kathedraal van afbeeldingen voorzagen.

Van Hellenberg Hubar ging samen met Jojanneke Post op onderzoek uit, onder meer in het archief van de Dunselmannen in museum Amstelkring, dat daar ligt dankzij een kleinkind van Kees, een van de twee broers. Ze maakten gebruik van de rijke beeldbank van het Rotterdamse stadsarchief. En ze bezochten in Amsterdam dr Peter van Dael, een vitale jezuïet 'van in de tachtig' en specialist in de iconografie. Ook kerken met schilderwerk van de Dunselmannen, als de Nicolaaskerk en de Obrechtkerk in Amsterdam, dienden ter vergelijking.

Zo raakte langzamerhand het plaatje, letterlijk, compleet. Uit overlevering was bekend dat er op de originele schildering heiligen, engelen en een

Christusfiguur te vinden waren. Maar de identiteit en de schikking van die figuren, de kleuren, de stijl van tekenen, die kon alleen afgeleid worden uit andere werken van de kunstenaars. 'We willen graag voor 120 procent zeker weten dat we het voor honderd procent zeker weten', aldus Beijersbergen. Van Hellenberg Hubar en Post toonden het resultaat in juni aan de bisschop. Op de kalot blijken de vier evangelisten met hun symbolen te zitten met achter hen de apostelen rond Petrus (met de sleutels) en Paulus (met het zwaard).

Ondertussen heeft Post de overige figuren en afbeeldingen en de tekst op de muren gereconstrueerd. Zij maakte met haar medewerkers mallen van de geometrische figuren die daarmee tot een regelmatig decoratief patroon konden worden gemaakt. Ook de tekst Christus Vincit, Christus Regnat, Christus Imperat werd op de triomfboog boven het altaar teruggezet. 'Op een okerkleurige ondergrond', dicht bij de originele kleur.

De werkwijze waarvoor werd gekozen was dus toch die van het herstellen en zoveel mogelijk ongemoeid laten van de ondergrond. Het vrijmaken van de afbeeldingen zou volgens de experts tot grote schade hebben kunnen leiden. In plaats daarvan is de schildering nu bewaard, met altijd nog de mogelijkheid met het vorderen van de techniek, in de verre toekomst, de originele schildering naar voren te halen.

Zo kijken al met al de kerkgangers van de HH. Elisabeth en Laurentius al ruim een half jaar tegen het werk aan. Een groot doek schermt het te restaureren gedeelte af van de rest van de kerk, de stellages reiken tot aan het plafond. In de kalot is een houten vloer gelegd, waarop de restaurateurs hun werk kunnen doen. Wanneer de klus geklaard is, is voor alle betrokkenen nog even gissen. Het onderzoekswerk heeft de nodige tijd gevegd en men kiest er voor het werk nu liever goed dan snel te doen. Beijersbergen hoopt ook nog dat het tongewelf over de koortravee die naar de kalot leidt, gerestaureerd kan worden. 'Verder zijn geen schilderingen meer in de kerk aangebracht', aldus de bouwadviseur. Daarmee zou de koortravee voor de apsis het laatste deel van de kerk zijn waarvan de schildering nog teruggebracht kan worden. Wie weet wordt ook deze klus dit jaar nog geklaard.

Het onderzoek van Bernadette van Hellenberg Hubar zal als E-book op de website van de kathedraal verschijnen.

TED KONINGS

Uw gift is welkom op NL54 INGB 0000 1091 43 t.n.v. Parochie HH Laurentius en Elisabeth inzake restauratie kathedraal. In de omschrijving graag vermelden: bijdrage restauratie apsis.

Baaij

Catering

Wij verzorgen de complete catering van al uw party's en events op locatie!

Zowel zakelijk als particulier!

Kanaalstraat 57 - Lisse | 0252 - 41 34 75
info@baaijcatering.nl | www.baaijcatering.nl

